

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดง ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลตำบลฮางโฮง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

Factors Relating to the Conjunctivitis Preventive Behaviors among
Higher Elementary Students in Hang Hong Municipality,
Muang District, Sakon Nakhon Province

จิราภรณ์ จำปาจันทร์^{1,*}, ศศิวรรณ ทศนเอี่ยม¹ และณิรันดร์ วรไธสง¹
Jiraporn Jumpajan^{1,*}, Sasiwan Tassana-iem¹ and Neeranute Wontaisong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียน
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเขตเทศบาลตำบล
ฮางโฮง จำนวน 243 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและ
Independent Samples Test ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการเป็นโรคตาแดงและความรู้โรคตาแดงมีความสัมพันธ์กับ
ทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t\text{-test} = 2.281$, $p\text{-value} = 0.023$ และ $r = 0.350$,
 $p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.278$, $p\text{-value} < .001$) จากผลการวิจัยครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับ
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคตาแดงเพิ่มขึ้น โดยพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารและสื่อให้มีความเหมาะสมหรือการใช้ต้นแบบ
จากผู้มีประสบการณ์เป็นโรคตาแดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดทัศนคติและการปฏิบัติในการป้องกันโรคตาแดงต่อไป
คำสำคัญ: โรคตาแดง พฤติกรรมการป้องกันโรค นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000
Lecturer, Department of Health Science, Faculty of Science and Technology, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: Jumpa3_jira@hotmail.com

ABSTRACT

The aim of this research was to explore the factors relating to the conjunctivitis preventive behaviors among higher elementary students. A total population of 243 students who study in Hang Hong municipality. The data were collected by using a questionnaire were created by the researcher. Data was analyzed by using frequency, percentages, mean, standard deviations, Pearson's correlation coefficients and independent samples test. The results showed that the experience with conjunctivitis and knowledge of conjunctivitis were all positively associated with attitude for conjunctivitis (t -test = 2.281, p -value = 0.023 and r = 0.350, respectively) and students' attitude was associated with preventive behavior for conjunctivitis (r = 0.278, p -value < .001).

This study suggests that local health organization should promote health preventive behavior for conjunctivitis and organize activities to disseminate information on conjunctivitis in the students. The sources of information on conjunctivitis should be developed. Appropriate types of media should be utilized to serve students or people experienced with conjunctivitis is to stimulate students' attitudes and practices in the prevention of conjunctivitis further.

Keywords: Conjunctivitis, Behaviors, Preventive, Higher Elementary Students

บทนำ

โรคตาแดงเกิดจากการอักเสบของเยื่อตาจากการติดเชื้อไวรัสเป็นกลุ่มอาการในไวรัสส่วนใหญ่จะติดต่อโดยตรงจากการสัมผัสน้ำตาของผู้ป่วยที่ติดมากับนิ้วมือและแพร่จากนิ้วมือมาติดที่ตาโดยตรงไม่ติดต่อทางการสลายตาทางอากาศหรือทางการรับประทานอาหารร่วมกัน อาการเกิดได้ภายใน 1-2 วัน ระยะการติดต่อไปยังผู้อื่นประมาณ 14 วัน สามารถติดต่อได้ง่ายทั้งเด็กและผู้ใหญ่พบได้บ่อยในเด็กเล็กและนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรคตาแดงเป็นโรคที่ไม่มีอันตรายรุนแรงแต่ถ้าไม่ได้รับการรักษาตั้งแต่เริ่มป่วยอาจติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อนทำให้ตาพิการได้ (กรมควบคุมโรค สำนักโรคอุบัติใหม่, 2557) จากการรายงานสถานการณ์โรคตาแดงของสำนักกระบาดวิทยาในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 26 ตุลาคม 2557 พบผู้ป่วยโรคตาแดงจำนวน 400,688 รายจาก 77 จังหวัด คิดเป็นอัตราป่วย 630.76 ต่อแสนประชากร เสียชีวิต 0 ราย สัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1: 1.23 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 10-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.53, 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.18 และ 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.23 โดยจำนวนผู้ป่วยเริ่มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่เดือน

กรกฎาคม จากสถิติการรายงานสถานการณ์โรคของสำนักงานกระบาดวิทยาพบว่าการระบาดของโรคตาแดงปี 2557 มีการระบาดของโรคสูงกว่าปีที่ผ่านมา (เสาวพัตร อื่นจ้อย, 2557) ในปี 2558 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางโง อำเภอมือง จังหวัดสกลนครได้รับรายงานว่ามีนักเรียนป่วยด้วยโรคตาแดงทั้งสิ้น จำนวน 104 ราย ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านหนองศาลาราษฎร์บำรุง โรงเรียนนาดอกไม้ผดุงวิทยา โรงเรียนนัฐติยาสกลนคร โรงเรียนน้อยจอมศรี และโรงเรียนสาธิตยางโงประชาอุทิศ โดยมีอายุในช่วงอายุ 10-12 ปี และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยโรคตาแดง ในปี 2557 เทียบกับค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง (2552-2556) พบว่าเกิดการระบาดของโรคตาแดงของนักเรียนในเขตเทศบาลตำบลยางโง และมีแนวโน้มการระบาดเพิ่มขึ้นส่งผลให้ยาที่ใช้รักษาโรคตาแดงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีไม่เพียงพอกับผู้ป่วย (ฝ่ายงานกระบาดวิทยา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางโง จังหวัดสกลนคร, 2557) ซึ่งการเจ็บป่วยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนมีการสั่งหยุดการเรียนการสอนเพื่อป้องกัน

การระบาดของโรคตาแดงภายในโรงเรียนทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ อีกทั้งผู้ปกครองเสียเวลาในการประกอบอาชีพและขาดรายได้ในการประกอบอาชีพเพื่อมาดูแลนักเรียนที่ป่วย รวมทั้งเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมารับการรักษาแต่ละราย คิดเป็นเงิน 125 บาทต่อคน (งานเวชสถิติโรงพยาบาลแม่แจ่ม, 2550) และในรายที่ไม่ได้รับการรักษาหรือได้รับการดูแลที่ไม่ถูกต้องก็จะส่งผลให้ผิวงระลอกตาอักเสบมักเกิดหลังตาแดง 1-2 สัปดาห์ เกิดจากปฏิกิริยาภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยต่อเชื้อไวรัส ผู้ป่วยจะมีอาการตามัวลง จำเป็นต้องได้รับการรักษาโดยใช้ยาหยอดตาแก้อักเสบ (Steroids) ต่อเนื่องนานกว่าตาแดงทั่วไป นอกจากนี้ยังพบภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น กระจกตาเป็นแผล (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2554) การป้องกันโรคตาแดงจึงมีความสำคัญต่อการลดการแพร่กระจายของเชื้อ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่ต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค เนื่องจากโรคตาแดงสามารถติดต่อและแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วแต่จากผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนยังมีการปฏิบัติไม่เหมาะสมจนนำไปสู่การแพร่กระจายเชื้ออย่างรวดเร็วได้แก่ การใช้มือขยี้ตา การคลุกคลีหรือการนอนกับผู้ป่วยที่เป็นโรคตาแดง การใช้สิ่งของร่วมกัน เช่น ผ้าเช็ดหน้า ไทศัพท์ หมอนและยาหยอดตา ตลอดจนการอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน นอนด้วยกันและการใช้ห้องน้ำร่วมกัน (ภมร ดรุณ และคณะ, 2557, น. 33-41)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลบางโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยประยุกต์ใช้แบบจำลอง KAP มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาคือ ความรู้ (K) ส่งผลให้เกิดทัศนคติ (A) ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ (P) โดยทัศนคติเป็นตัวกลางระหว่างความรู้กับการปฏิบัติ คือ ทัศนคติจะเกิดจากความรู้ที่มีอยู่ และการปฏิบัติจะแสดงออกไปตามทัศนคตินั้นซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม (ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2556, น. 88) โดยงานวิจัยครั้งนี้เชื่อว่า การที่นักเรียนมี

ทัศนคติที่ดีจะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันโรคตาแดงที่เหมาะสมซึ่งต้องมาจากการที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่ถูกต้อง หากงานวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จหน่วยงานด้านสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในการควบคุมและป้องกันโรคตาแดงซึ่งส่งผลให้อัตราป่วยในพื้นที่ลดลงและนักเรียนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลบางโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลบางโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สมมุติฐานของการวิจัย

ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลบางโฮ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

เนื่องจากจำนวนประชากรนักเรียนมีไม่มาก อีกทั้งเพื่อให้เกิดความครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษา งานวิจัยครั้งนี้จึงทำการเลือกประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางโฮ้ง จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองศาลาราชบุรีบำรุง โรงเรียนนาดอกไม้ผดุงวิทยา โรงเรียนนัฐวิทยาสกลนคร โรงเรียนน้อยจอมศรี และโรงเรียนบางโฮ้งประชาอุทิศ ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งหมด 243 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคตาแดง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบถูก-ผิดจำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนโดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน เกณฑ์การแปลผลใช้เกณฑ์ของ Bloom (1971, p. 10)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การแปลผลใช้เกณฑ์ของ Bloom (1971, p. 10)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติน้อยที่สุด จำนวน 19 ข้อ เกณฑ์การแปลผลใช้เกณฑ์ของ Bloom (1971, p. 10)

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการและคณะครูในโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงรายละเอียด อธิบายวัตถุประสงค์ วิธดำเนินการวิจัยและสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัยของนักเรียน
3. เมื่อนักเรียนยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

4. ผู้วิจัยให้กลุ่มนักเรียนตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยแจกให้โดยผู้ที่สามารถอ่านแบบสอบถามได้ให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ส่วนผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านแบบสอบถามคณะผู้วิจัย จะอ่านแบบสอบถามให้กับผู้ที่ตอบแบบสอบถามทำ

5. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถาม

6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบ และรวบรวมแบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้หาปัจจัยความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดง ได้แก่ Pearson's Correlation Coefficient และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ Independent Samples Test

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยโดยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คะแนน IOC เท่ากับ 0.81 หมายถึง แบบสอบถามชุดนี้มีค่าความตรงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

สรุปผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.1 มีอายุเฉลี่ย 10.8 ปี กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 38.7 และเรียนอยู่โรงเรียนหนองศาลาราชวรบุรีบำรุง ร้อยละ 32.5 ไม่เคยป่วยเป็นโรคตาแดง ร้อยละ 57.2 ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 76.5 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคตาแดง ร้อยละ 79.0 ช่องทางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่มาจากครู อาจารย์ ร้อยละ 67.7

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง (N = 243)

ตัวแปร	ระดับ		
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)
ความรู้เกี่ยวกับโรคตาแดง ($\mu=13.1$, $\sigma=2.3$)	89 (36.7)	116 (47.7)	38 (15.6)
ทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดง ($\mu=74.3$, $\sigma=7.7$)	7 (2.9)	178 (73.2)	58 (23.9)
การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง ($\mu=61.2$, $\sigma=9.4$)	76 (31.3)	156 (64.2)	11 (4.5)

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรคตาแดงอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.7 รองลงมา คือ ระดับต่ำ ร้อยละ 36.7 และระดับสูง ร้อยละ 15.6 ทัศนคติต่อการป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.2 รองลงมา คือ ระดับสูง ร้อยละ 23.9 และระดับต่ำ ร้อยละ 2.9 ส่วนการปฏิบัติต่อการป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.2 รองลงมาคือ ระดับต่ำ ร้อยละ 31.3 และระดับสูง ร้อยละ 4.5

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง

ตัวแปร	Pearson's correlation r	p-value
ความรู้เกี่ยวกับโรคตาแดงกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง	0.124	0.054
ทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดงกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง	0.278	<0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะคิดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.278$, $p\text{-value} < .001$)

ตารางที่ 3 ความแตกต่างระหว่างประสบการณ์การเป็นโรคตาแดงระหว่างเคยเป็นและไม่เคยเป็นกับคะแนนความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง

ตัวแปร	เคย		ไม่เคย		t-test	p-value
	μ	σ	μ	σ		
ความรู้เกี่ยวกับโรคตาแดง	13.2	2.5	13.0	2.2	0.44	0.66
ทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดง	75.6	7.9	73.3	7.3	2.28	0.02*
การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคตาแดง	62.3	8.9	60.3	9.6	1.62	0.10

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การเป็นโรคตาแดงและความรู้โรคตาแดงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t\text{-test} = 2.281$, $p\text{-value} = .023$ และ $r = 0.350$, $p\text{-value} < .001$ ตามลำดับ)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลหางโฮง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.7 ร้อยละ 73.2 และร้อยละ 64.2 ตามลำดับส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านครู อาจารย์ ร้อยละ 67.7 แต่เนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนต้องทำกิจกรรมร่วมกัน คลุกคลีกันทำให้เกิดการระบาดของโรคในกลุ่มนี้ได้ง่าย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร มุทุมม (2551, น. 50) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคตาแดงในนักเรียนอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งพบว่า ความรู้ของนักเรียนในการป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 93.61 ความเชื่อในการป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.72 และการปฏิบัติในการป้องกันควบคุมและป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 86.76 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ Singh and Malaviya (1994, p.137-138) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติว่าจะมีลักษณะเป็นไปในเชิงเส้นตรง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามที่ต้องการ และส่งผลไปยังการปฏิบัติในที่สุดซึ่งเมื่อพิจารณาความรู้ของนักเรียนในการป้องกันโรคตาแดงอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษายังไม่มีพื้นฐานทางด้านสาธารณสุขหรือโรคติดต่อมาก่อนส่งผลให้ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคตาแดงถึงแม้จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคตาแดงก็ตามส่งผลให้ระดับความรู้ อยู่ระดับปานกลาง ผลการศึกษาทัศนคติต่อการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางซึ่ง Singh and Malaviya (1994, p.137-138) อธิบายว่า ความรู้ส่งผลให้เกิดทัศนคติซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามมา

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลตำบลหางโฮง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียน ทักษะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคตาแดง แต่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีแบบจำลอง KAP โมเดลของ Schwartz (1975, p.28-31) ที่พบว่าความรู้มีผลต่อทัศนคติและทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติและจากผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงระดับความรู้และทัศนคติต่อการป้องกันโรคตาแดง พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนยังมีความรู้ไม่ถูกต้องในบางประเด็นโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดต่อและการแพร่กระจายเชื้อส่งผลต่อทัศนคติที่ไม่เหมาะสม คือ เชื่อว่าการใช้ผ้าเช็ดหน้าร่วมกับผู้ป่วยโรคตาแดงไม่ทำให้เป็นโรคตาแดงได้ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง นอกจากจะมีความรู้ที่ดีแล้วจะต้องมีการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่บุคคลดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินการป้องกันที่ต่อเนื่อง ยั่งยืนและการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับประสบการณ์ การเป็นโรคตาแดงพบว่า นักเรียนที่เคยป่วยด้วยโรคตาแดงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการป้องกันโรคตาแดงคือคนที่เคยเป็นโรคตาแดงมีทัศนคติการป้องกันโรคตาแดงมากกว่าคนที่ไม่เคยเป็นโรคตาแดงเนื่องจากพฤติกรรมภายในได้แก่ ความรู้และทัศนคติในแต่ละบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการเรียนรู้อาจได้รับข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์หรือความรู้ที่เคยมีมาก่อนมีผลต่อพฤติกรรมภายนอกคือการแสดงออกหรือการปฏิบัติ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2556, น. 26-35) ดังนั้นประสบการณ์การเจ็บป่วยเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

มีความรู้จากการได้รับประสบการณ์ เกิดค่านิยม การตอบสนองและเกิดความตระหนักมากขึ้น ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมา และจากผลการศึกษาพบว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคตาแดงโดย Stang and Wrightsman (1981 อ้างถึงในประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ, 2536, น. 45-49) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยทำให้เข้าใจและทำนายพฤติกรรมของบุคคลโดยทัศนคติเป็นสิ่งที่ไปช่วยกระตุ้นพฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคลทำให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ยังมีความรู้บางประเด็นเกี่ยวกับโรคตาแดงที่นักเรียนยังเข้าใจไม่ถูกต้องดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขท้องถิ่นควรให้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันโรคตาแดงเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักแก่นักเรียน คณะครู ผู้ปกครองผ่านการจัดทำสื่อด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย

1.2 ควรเพิ่มศักยภาพแก่นักเรียน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันโรคตาแดงในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาแบบสอบถามที่มีความเหมาะสมต่อกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้สุขบัญญัติแห่งชาติมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันโรคตาแดงในพื้นที่ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือในการป้องกันโรคซึ่งจะนำไปสู่การลดการแพร่กระจายของเชื้อและอัตราป่วยในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2554). แนวทางการรักษาโรคติดเชื้อต่าง ๆ ในภาวะฉุกเฉินสำหรับบุคลากรทางการแพทย์. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค สำนักโรคอุบัติใหม่. (2557). ความรู้เรื่องโรคตาแดง. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2560, จาก http://beud.ddc.moph.go.th/beid_2014/th/content
- งานเวชสถิติโรงพยาบาลแม่แจ่ม. (2550). รายงานคำรักษาพยาบาลผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลแม่แจ่มปี 2549. เชียงใหม่: โรงพยาบาลแม่แจ่ม.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2556). การเรียนการสอนทางตรง: ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมสู่การสอนภาษาไทย. วารสารวิชาการ, 16 (เมษายน-มิถุนายน), น. 26-35.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2556). การใช้แบบจำลอง KAP กับการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติการป้องกัน การติดเชื้อเอช ไอ วี / เอดส์ของคนประจำเรือไทย. วารสารวิทยาการการจัดการ, 19, น. 5.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณและสวิง สุวรรณ. (2536). พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ประภาพร มุทุมม. (2551). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และควบคุมโรคตาแดงในนักเรียน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ฝ่ายงานระบาดวิทยา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ฮางโฮง จังหวัดสกลนคร. (2557). อัตราป่วยโรคตาแดงจากการติดเชื้อไวรัส (Haemorrhagic conjunctivitis). สกลนคร: ผู้แต่ง.
- ภมร ดรุณ และคณะ. (2557). การสอบสวนการระบาดของโรคตาแดงในศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ. สำนักป้องกันและควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น, น. 33-41.

เสาวพัตรอิน้อย. (2557). รายงานสถานการณ์โรคตาแดง
จากการติดเชื้อไวรัส (Haemorrhagic conjunctivitis).
ในรายงาน 506. วันที่ 29 กันยายน 2557. กรุงเทพฯ:
สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค.

Bloom, S. B. (1974). *Handbook on Formative and
Summative Evaluation of Student Learning*.
New York: McGraw-Hill.

Schwartz, N. E. (1975). Nutritional Knowledge, Attitude
and Practice of High School Graduated.
Journal of American Diabetic Association,
66(1), pp. 28-31.

Singh, I.N. and Malaviya, A.N. (1974). Long Distance
Truck Drivers in India: HIV Infection and Their
Possible Role in Disseminating HIV into Rural
Areas. *International Journal of STD and AIDS*,
5, pp.137-138.